

have de paa de offentlige Stiftellers Godser og paa Beneficiargodserne tidt været særdeles lempelige. Paa Beneficiargodserne sit Beneficiarierne indtil 1831 hele Indsætningssummen, og det interesserede dem derfor at have høje Indsættninger og derimod kun smaa Afgifter. Man kan saaledes ingenlunde bygge Værdien paa de af den bestemte Eiendom hidtil oppebaarne Afgifter. Iøvrigt maa jeg bemærke, at med Hensyn til det under de mig betroede Ministerier henlagte Gods er det af overmaade liden Vigtighed, om den omhandlede Bestemmelse i § 4 enten saaledes som den er vedtaget af Landstinget, eller, som hele Udvalget har været enig i at forandre den, kommer ind i Loven eller ikke. Jeg kan altsaa ikke, efter den Omændring, der er skeet i § 2, have Noget imod, at den optages saaledes, som den af det samlede Udvalg er foreslaaet; men jeg antager ikke, at den vil være af stor Virkning; thi af det Gods, her er Spørgsmaal om, bliver der ideligt folgt; der hengaaer neppe nogen Maaned, hvor der under Ministeriet for Kirke og Underviisningsvæsenet jo bliver givet Bevilling til Afhændelse af Bøndergods, der tilhører geistlige Kald og tildeels ogsaa enkelte lærde Stoler, og Afhændelsen skeer vistnok altid under Vilkaar, der ere meget billige for vedkommende Fæstere. Den vieblikkelige Beneficiarius er sædvanlig meget tilbøielig til at være estergivende i saa Henseende, fordi hans Indtægter altid blive forøgede ved Salg, selv om det skeer under mindre fordelagtige Vilkaar, da han, saalænge den nuværende Fæster lever, ikke kan faae nogen større Indtægt af Fæstegodset end den, der engang er bestemt; men de vedkommende Foresatte og Tilsynsmænd, navnlig Provsten og Stiftsøvrigheden, vaage over, at Afgiften ikke bliver ansat altfor liden. I Gjennemsnit kan man vistnok antage, at saadant Bøndergods erhverves for $\frac{2}{3}$ af dets virkelige Værdi; ja tidt for meget mindre. Men som sagt, uagtet jeg saaledes ikke troer, der behøves nogen ny Bestemmelse i den forhen anførte Henseende, kan jeg dog heller ikke have Noget derimod, og, da det synes, at Loven ellers i det Hele og navnlig forsaavidt Lehns- og Stambhusgods angaaer, som jo henhører under Justitsmini-

sterens Virkefæds, kan komme istand, skal jeg aldeles ikke have Noget imod, at § 4 affattes saaledes, som det samlede Udvalg har foreslaaet, den optages i Loven.

Tfcherning: Jeg skal ikke følge den ærede Minister paa en Bane, hvor vi dog ikke kunne blive enige, Fortolkningen nemlig af de Bestemmelser, som i sin Tid ere givne, angaaende Landgildenes Forhøielse. Det er Noget, der ligger udenfor Sagen, og der er ingen Grund til at forfølge det; jeg skal kun bemærke, at hele den Fremstilling, som den ærede Minister gav deraf, er efter min Formening ikke velbegrunnet. Hvad Sagen selv angaaer, er det saamange Aar siden, at jeg læste det af Generalprocureur Stampe givne Memorandum, som har ledsaget den Lov, der da blev til, at jeg ikke ganske nøie husker det; men jeg erindrer, at det gjorde det Indtryk paa mig, at det, som Generalprocureuren gif løs paa, i Modsetning til forskellige Andre paa samme Tid, netop var at bringe det derhen, at Selvs eiendom virkelig blev indført, og at give Regjeringen alle Midler ihænde til at sørge derfor med al den Kraft, den kunde. Dette gaar igjennem Generalprocureur Stamps hele Fremstilling af Sagen, og jeg er overbevist om, at, dersom Generalprocureuren stod her, og skulde forklare, hvad han har meent med dette „see hen til“, da vilde han sige, at han ikke har meent, at vi alene skulle kaste Diet derpaa, men ogsaa være virksomme, — saavidt jeg kan erindre; thi jeg har i sin Tid, da jeg begyndte at give mig af med hele denne Sag, Bøndestanden vedkommende, og det gaar meget langt tilbage i Tiden, sat mig nøie ind i denne Anordning, og stadigt havt den Overbeviisning, at Regjeringen ikke holdt sig sine Pligter efterrettelig med Hensyn til denne Anordning. Dette er en gammel Anskuelse hos mig, og jeg overveiede dengang med megen Omhu netop Generalprocureur Stamps Betragtningssmaade, og det er den, som har givet mig Mod til at komme frem med dette Forslag. Jeg har havt den Overbeviisning, at det, man paa den Tid kunde gjøre, det burde og maatte ogsaa nu komme til Udførelse. Naar den ærede Minister har sagt, at den Regel, som her fastsættes, ikke lod sig følge, troer jeg, at han deri tager feil.